25/08/2020

Велибор Марковић: Црквена имовина у Црној Гори није била државна

Пише: адвокат Велибор Марковић

Након усвајања сада важећег Закона о слободи вјероисповијести или увјерења и правном положају вјерских заједница, појавила су се мишљења, тумачења, па чак и тврдње према којима је садашња црквена имовина у Црној Гори наводно некада била у власништву државе. Отуда ради правилног одговора на ово питање треба прије свега поћи од тога да су се у старој Црној Гори, не мисливши притом територијално, односно на ону коју су чиниле 4 нахије, него временски, тзв. петровићевској, Црногорци који су живјели на сеоском подручју, искључиво бавили земљорадњом и сточарством. С обзиром да су те двије гране привреде, ако изузмемо градове у којима су се одвијали трговина, угоститељство и занатство, представљале искључиви извор прихода становништва тог времена, промета непокретности скоро и да није било или је био веома ограничен, будући да би губитак власништва на земљишту значио за титулара и губитак извора егзистенције за њега и његову породицу.

Промет некретнинама је вршен само у случајевима када би власник трајно напустао подручје на којем је до тада живио или ако би запао у такво стање оскудице, да је био принуђен продавати своју имовину, након чега би постојао беземљаш и радио као пристав (надничар) на туђој имовини; мимо тих случајева, промет некретнинама је вршен између комшија и рођака, њиховом замјеном у циљу укрупљавања имовине, и ништа више. Управо из наведених егзистенцијалних разлога, Црногорци су чинили све да сачувају своју имовину, а уколико би дошло до њеног увећања, то би било углавном на основу заслуга у ратовима, када би Краљ Господар поклањао имовину као награду за изражено јунаштво. Обратних случајева, односно да појединац своју имовину или њен дио даје држави, није било. Ако је власник давао своју имовину, то је чинио искључиво у корист Цркве или како се то тада звало ,,за душу", па је тако Црква значајан дио своје имовине управо стекла захваљујући својим добротворима, тј. ктиторима, који су јој ,,за спас своје душе" даривали своју имовину. Отуда тврдити да је црквена имовина прије него што је прешла у власништво Цркве била државна, представља не само посљедицу незнања права, него и обичаја тог времена. Одредба Општег имовинског законика за Књажевину Црну Гору из 1888. године, којом се врши условљавање промета црквене имовине добијањем сагласност од стране државне власти, представља само потврду ове моје тврдње, будући да онај ко је власник имовине нема ни потребу да даје сагласност самом себи, већ сагласност даје увијек неко трећи, а то је у конкретном случају била држава, и то искључиво како би се и снагом државне власти онемогућило недомаћинско понашање неког неодговорног појединца на челу Цркве према

тој имовини и она заштитила од непотребног умањења.

mitropolija.com